

IN MEMORIAM VAN PROF. DR. C. D. J. BRANDT.

Onverwacht is prof. dr. C. D. J. Brandt in de nacht van 13 op 14 september heengegaan: de naar het scheen onvermoeibare hoogleraar in de geschiedenis van de 20ste eeuw aan de universiteit van Utrecht.

In 1897 in Utrecht geboren, volgde hij er het stedelijk gymnasium en studeerde er geschiedenis aan de universiteit. Met name trok hem de geschiedenis der middeleeuwen en op een middeleeuws onderwerp (Bijdrage tot de kritiek van Hollandse stadsrechten der 13e eeuw) is hij dan ook in 1921 bij prof. Oppermann gepromoveerd. Met de hypercritische methode waarmee zijn leermeester het middeleeuwse oorkondenbestand benaderde kon hij echter op den duur niet meer instemmen.

Zeven en twintig jaren was dr. Brandt leraar aan het stedelijk gymnasium tot hij, na reeds een jaar tevoren hoogleraar in de nieuwste geschiedenis aan de Economische hogeschool te Rotterdam te zijn benoemd, in 1947 hetzelfde vak aan de utrechtse universiteit ging doceren.

In zijn inaugurale rede gaf hij zelf een verklaring van zijn overgang van de mediaevistiek naar de geschiedenis van de jongste tijd, namelijk de niet buiten de invloed van een andere leermeester, prof. G. W. Kernkamp gegroeide overtuiging, „dat de historicus, wanneer hij meer is dan geschiedvorser alleen, in het volle leven behoort te staan, de eigen tijd hoort mee te leven, juist omdat hij het verleden kent, althans zoekt te kennen, een grote en verantwoordelijke taak in de eigen tijd heeft”. Maar ook met zijn politieke richting, de socialistische, zijn democratische geesteshouding had deze verandering van studieterrrein te maken. Zijn denkbeelden over de jongste geschiedenis en de politieke toestand in de wereld van vandaag heeft Brandt, even welbespraakt als vlot met de pen, jarenlang voor de VARA uitgesproken. Daarnaast bewezen echter voortdurend publicaties van zijn hand of onder zijn mede-redactie, dat zijn belangstelling toch niet alleen de actualiteit van het heden betrof, maar evenzeer oudere perioden. Ik denk wat het eerste betreft aan zijn „Geschiedenis van de tweede wereldoorlog”, Onderdrukking en verzet: Nederland in oorlogstijd”, voor het andere aan „Opkomst en ondergang der antieke cultuur” (in samenwerking met mevrouw J. Kernkamp-Muijderman), „De pelgrimstocht der mensheid”, „Kruisvaarders naar Jerusalem. De geschiedenis van de eerste kruistocht”.

Over de historie van stad of bisdom Utrecht heeft Brandt weinig geschreven, ofschoon hij daar het nodige van wist. Ook in „Oud-Utrecht” heeft hij slechts een kleine rol gespeeld. Op de jaarvergadering van 1940 hield hij een uitstekende voordracht over „De Hieronymusschool en het culturele leven te Utrecht”, welke voordracht in het Jaarboekje werd opgenomen, en in 1941 trad hij toe tot het bestuur; in verband met de toenmalige tijdsomstandigheden meende hij daaruit echter reeds in 1943 te moeten heengaan.

In het Historisch Genootschap daarentegen was hij een figuur op de

voorgond, eerst jarenlang als secretaris, daarna jarenlang als voorzitter. Zijn kennis van zaken, zijn talent als bemiddelaar, zijn kwaliteiten als leidinggever kwamen in dat milieu bij de voorbereiding der uitgaven en voor het welslagen der jaarvergaderingen volledig tot hun recht.

Brandt was een helder docent en een uitstekend paedogoog. Zijn leerlingen van het gymnasium en zijn studenten kunnen het getuigen. Het geheim daarvan heeft hijzelf eens verraden: „Het ambt van leraar is meer dan een bezoldigde positie alleen, wanneer het goed wordt gezien: het is een roeping”.

J. W. C. VAN CAMPEN.

BALDADIGHEID IN VROEGER EEUWEN TE MONTFOORT

Ook in vroeger jaren was de Overheid al genoodzaakt tot het treffen van maatregelen tegen het provocerend optreden van de jeugd. Er is ten deze dan ook niets nieuws onder de zon en wat heden is, is ook reeds van tevoren geweest.

En het waren niet altijd kinderen van de minder gegoeden die zich aan straatschenderijen te buiten gingen. Ook kinderen van „de nette burgerstand” maakten zich hieraan schuldig. Een feit is, dat de plaatselijke Overheid oordeelde zonder aanzien des persoons.

Aan de Notulen van de Maire (Burgemeester) van Montfoort uit den jare 1812 wordt aangaande plaats gehad hebbende ongeregelheden het volgende ontleend.

Op woensdag 1 april hield de Maire O. W. Gobius zitting ten Stadhuiuze.

Een zekere Petit, logementhouder deed aangifte van een strafbare daad. Kwajongens uit de stad hadden de glazen van de gewezen herberg 't Rustende Hart ingegoooid. De namen van de daders waren hem bekend en hij verzocht de Maire ter zake een onderzoek in te stellen.

En de Maire deed dit met grote voortvarendheid, want reeds de volgende morgen compareerden op het Raadhuis, aldaar ontboden zijnde, de kinderen van D. Allan (diaken der kerk en tapper), H. Schippers, A. Tegelenbosch (wever), J. Sas (metselaar), G. J. Verbeek (municipale raad en broodbakker), P. Nootenboom (municipale raad) en H. van den Heuvel (garde champêtre), allen burgers en inwoners dezer Stad.

„Welke jongelieden allen, na door den Maire gezegt te zijn, dat zij allen betig wierden met het glaasen ingooijen bij Petit in de voornoemde herberg en er zelfs reeds medeplichtigen waaren die zulks bekend hadden en de anderen beschuldigd hadden, alles gaaf bekenden, waarop zij allen, na door den Maire scherpelijk te zijn voor ooggen gehouden de slegtheid van hun gedrag in deesen en zij zig aan straatschenderij hadden schuldig gemaakt,